

(Политика, 01.10.2009)

Светска финансијска и економска криза само је појачала значај идеје о Европи тврђави која у тренуцима кризе треба да подигне мостове и затвори своје бедеме

У последњих девет година непрестано смо слушали мантру о „убрзаном придруживању“ Европској унији. Пажљиви посматрач наших медија и реторике политичара лако може уочити како овај дискурс полако нестаје из јавног вокабулара.

Сама Унија ће за једно дуго време бити окупирана сопственим проблемима. Светска финансијска и економска криза само је појачала значај идеје о Европи тврђави која у тренуцима кризе треба да подигне мостове и затвори своје бедеме. Огромна већина грађана дели тзв. умор од проширења и против је сваког даљег ширења ЕУ. Оно што их највише брине у овом тренутку јесте очување запослења, а свако проширење се пре свега повезује с новом радном снагом која би могла да угрози послове и смањи наднице. Забележено је нпр. да десетине хиљада Пољака напуштају Британију и Ирску, да је отпор према Румунима у Шпанији, Холандији или Италији добио елементе радикалне ксенофобије. Томе свакако доприноси све већа незапосленост. Шпанија, која је деведесетих захваљујући туризму и грађевинарству бележила велики привредни бум, данас се приближава застрашујућој стопи незапослености од 20 одсто. У таквим условима достигнућа јединственог тржишта су озбиљно нагризена. Велике чланице су прибегле протекционизму, а тзв. Пакт о стабилности који је прописивао максимум од три процента буџетског дефицита распао се.

У исто време, економску кризу су још јаче осетиле нове чланице. Мађарска, Румунија и Естонија бележе застрашујуће економске проблеме који их гурају у нова задуживања. Статистика о паду БНП је невероватна. Словачка бележи пад извоза од 30 одсто. Ова економска проблематика додатно ће оптеретити заједнички буџет Уније. Треба поменути и друге проблеме, као што је стални притисак на Румунију и Бугарску да смање

корупцију и реформишу правосудни систем. Свеукупно, може се рећи да Унија има велике проблеме у вези са интегрисањем дванаест нових чланица, тако да јој свакако нису потребни додатни проблеми у виду нових учлањења.

Чини се да о стварним ставовима Брисела о будућем укључивању западног Балкана најбоље говори овде мало коментарисана чињеница да је читав овај простор у оквиру ИПА програма подведен под исти аранжман као Турска за коју је извесно да никада неће постати чланица ЕУ. Ово је само појачало геополитичке спекулације о томе да неке глобалне силе планирају да читав овај простор препусте утицају Турске и да планови ЕУ не иду даље од привилегованог партнерства. Готово извесан долазак евроскептичних торијеваца на власт у Британији следеће године свакако ће додатно појачати ове тенденције.

Огромна рупа у буџету је, с друге стране, натерала српске власти да запоставе своју европску реторику и почну да се суочавају са све гором ситуацијом у земљи. Постаје очигледно да је економски модел који је грађен од 2000. наовамо пропао. Приватизација се претворила у бећарску распродају тржишта и ресурса која је обезбеђивала високу потрошњу и невероватан увоз свега и свачега. То је, заједно са потцењеним девизним курсом, с друге стране, изазвало потпуну деиндустријализацију земље и довело нас дотле да извозимо сировине, репроматеријал и непрерађене пољопривредне производе.

Постојећи модел је, дакле, од нас учинио „тешког наркомана“ зависног од страних кредита и финансијских инјекција. Пошто се буџет не може напунити од замрле привреде, наша власт је постала нека врста просјака који трчи по свету и где год може тражи краткорочне позајмице како би за још који месец обезбедила исплату пензионера (трећина буџета) и других буџетских корисника. Пошто је остало врло мало тога за распродају (ЕПС, „Телеком“, „Галеника“), а не може да се добије адекватна цена, морају се тражити директне позајмице.

Уочљиво је да су се власти најпре окренуле Русији и Кини као државама које имају највише кеша на свету. Такође је уочљиво и нагло интересовање за несврстане као земље на чијим тржиштима смо некада стварали велики профит. Земљама ЕУ ионако немамо шта да продамо.

Економска криза је, дакле, принудила српске власти да осим на нивоу необавезујуће реторике батале причу о ЕУ и почну да се баве државним проблемима, што захтева и

окретање другим међународним факторима. Оно што је, међутим, лоше то је очигледна процена да ни то неће бити довољно те да се на социјално незадовољство мора реаговати репресијом: ригидним законима попут оног о информисању, затварањем неподобних медија и, вероватно, насилним сузбијањем социјалних протеста, што свакако нису европски стандарди.

Аутор је научни сарадник у Институту за европске студије